

Talán nincs még egy ember ma ebben az országban a múzeumi szakmában, aki olyan lenne, mint amilyen ő volt: hogy tudniillik mindenki, aki csak egy kicsit is ismerte, őszintén szerette. Tényleg mindenki. A temetésén – karantén ide, karantén oda – olyan tömeg volt, amekkorát csak a legjobban szeretettek tudnak egy ravatal, egy sír köré gyűjteni.

I Jerger Krisztina 1948-ban született Budapesten. Édesapja magyar, édesanyja lengyelországi menekült (akinek apját az oroszok a család szemé láttára lötték agyon, anyját pedig Szibériába hurcolták). Krisztina a budapesti leánygimnázium után a Varsói Tudományegyetemen végezte el a művészettörténet szakot, ahol az elmélet mellett kiállításrendezést is tanítottak, a gyakorlatban is: Krisztina például egy ideig a világhírű színházi rendező, József Szajna galériájában dolgozott. 1976-ban kapta meg a diplomáját, hazajött az akkorra egyedül maradt édesanyjához (apja ugyanis disszidált, emiatt Krisztina tíz évig nem kaphatott Nyugatra útlevelet), és 1977-től a Műcsarnokban kezdett el dolgozni; közben, 1978 és 1982 között a Józsefvárosi Galéria kortárs kiállításainak állandó szervezője és rendezője is volt.

Amikor 1980-ban megrendezte a Műcsarnokban a Franciaországban élő Székely Vera hatalmas, lebegővászon-szobrainak bemutatóját, a közönség a kiállításba lépve egyszerűen hanyatt esett a látványtól – de akár szó szerint is, hiszen Jerger a kiállítótér teljes padlóját vastag szivaccsal vont be. „A repülést juttatták eszembe a szárnyakra emlékeztető, hatalmas, drapériákból készült szobrok; a repülés pedig számomra a bizonytalanságot jelenti. Ezért döntöttem úgy, hogy tíz centiméter vastag szivaccsal burkolom a Műcsarnok padozatát. [...] az emberek [...] lehuppantak, lefeküdtek, és rádöbbennek arra, hogy ez a kiállítás igazi nézőpontja.” – mesélt egyszer erről lapunkban. Hiszen – ahogyan erről is a *MúzeumCafé*nak

beszél, nem is egyszer (talán nincs még egy olyan hazai műzeumi szakember, aki annyiszor szerepelt volna az oldalainkon, mint ő) – „a kiállításrendező belsőépítészeti megoldásokkal, grafikával, a szín, a fény helyes használatával [kell] segítse a tartalmi megértést, megkönnyítve ezzel a néző egyáltalán nem könnyű feladatát”; vagy máskor: „a »kiállításcsinálás« egyik alapvető feladata, hogy a látogató segítségére legyen: megkönnyítse az értelmezést egy láthatatlan térkép felrajzolásával, a súlypontok, az összefüggések [...] meghatározásával.” De nem csak a munkájáról mesélt bármikor szívesen; minden kapcsolatrendszerét latba vetve segített például, hogy a *MúzeumCafé* 19., 2010 október–novemberi számába írást kapjunk egy fontos varsói kiállítás lengyel kurátorától, és hogy az megfelelő szakmaisággal le is legyen fordítva a magyar olvasóknak.

- ¶ Ahogyan ő maga fogalmazott egyszer: 1989-ben Szilágyi János György „hívta át” először a Múcsarnokból „a Hősök tere másik oldalára”, az etruszk kiállítás megrendezésére; onnantól rendszeresen készített tárlatokat a Szépművészeti Múzeumban is (meg persze még sokfelé az országban, például a Páva utcai Holokauszt Emlékközpontban, de az ő munkája volt az első magyarországi *Láthatatlan kiállítás* is az Olof Palme Ház pincéjében); utolsó nagy „szépműs” munkája a múzeum legutóbbi felújítása után az Antik Gyűjtemény új állandó kiállítása három termének megtervezése volt.
- ¶ Múzeumi munkái mellett „kéthazájúságából” eredően a nyolcvanas–kilencvenes évek szinte valamennyi közös lengyel–magyar kulturális eseményének aktív részese volt, majd 2005 és 2010 között a varsói Magyar Intézet igazgatóhelyettesi és egyben művészeti vezetői posztján építette tovább „két népe” kapcsolatait (az igazgatói posztot, hiába arra pályázott, politikai okokból más kapta meg, aki mellé persze kellett valaki, aki ért is a dolgokhoz), amiért 2010-ben a Lengyel Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki. Magyarországon 1993-ban kapott Ferenczy Noémi-díjat.
- ¶ 2016 elején a *MúzeumCafé* szerkesztőbizottsága és szerkesztősége a 2015. évi *MúzeumCafé* Díjat a Magyar Nemzeti Galéria *A túlélő árnyéka – El Kazovszkij-élet/mű* című kiállítása

készítőinek, Rényi András, Jerger Krisztina és Százados László művészettörténész-kurátoroknak ítélte oda. Akkor Krisztina így beszélt nekünk a munkájáról: „Nem várható el a látogatótól, hogy háttértudással rendelkezzen, neki egy-két órája van mindannak a befogadására, amivel mi éveken át foglalkozunk. Magam egy olyan kiállításrendező vagyok, aki a néző szemével is néz. Semmi sem evidencia, különösen nem a kortárs művészetben. A látogatónak megértésre van szüksége, a befogadás, a felfedezés öröme, mert ha ezzel nem találkozik, akkor elveszttnek, sőt talán frusztrálnak érzi magát...” Ő pedig egész életében valóban azon dolgozott minden egyes munkájában, hogy a néző, akiért végső soron minden kiállítás készül, ne legyen elveszett abban, amit ő mutat neki, és ne is legyen tőle frusztrált. De ugyanígy „figyelt” mindig minden egyes munkatársára is (élmény volt vele dolgozni, mert állandóan nagyszerű hangulat volt körülötte, köszönhetően az ő személyes varázsa mellett a mindig körülötte szaladgáló kis yorkshire terriernek, Zazie-nak, majd utóbb a menhelyről elhozott keveréknek, Buboréknak is); és persze mindenekelőtt a művészekre, akiknek a munkáit éppen a közönség elé vitte.

- ¶ Két hazája volt, két anyanyelve, két kultúrában volt otthon; a temetésén lengyelül és magyarul is elhangzott a Miatyánk; magyar földben, egy magyar temető lengyel parcellájában, lengyel édesanyja mellett helyezték örök nyugalomba. De igazában a szó legnemesebb értelmében vett európai volt: a legklasszikusabb európai kultúrával rendelkezett, a legszebb európai értékeket hordozta és képviselte, a leginkább európai érzései voltak mindenki iránt. És alighanem ezt kapta vissza mindenkitől a felé áradó szeretetben.
- ¶ „A kiállításrendezés nem csupán szakmai, hanem erkölcsi kérdés” – mondta egyszer ugyancsak lapunknak, és ő tényleg mind a két „területen” a legmagasabb nívót képviselte. A hazai muzeológia az egyik legkiválóbb szakemberét, mi pedig itt, a lapnál, a *MúzeumCafé* egyik legnagyobb barátját veszítettük el.
- ¶ Sovány vigasz, hogy azt mondhatjuk: emléke örökké velünk marad; még ha persze velünk marad is.

Martos Gábor

*„Ha Füred európai hírű fürdő akar feltűnni,
akkoron szükségeltetik a megnevezetteken
kívül először, hogy szállás legalább 4000
fürdővendégnek legyen becsületes, szép szoba,
tisztá, kényelmes úri bútorral, apróbb házak
kertekkel.” (Écsy László füredi fürdőigazgató
1854-es naplójából)*